

Organizacje pozarządowe i ich rola w edukacji ekologicznej

Janina Kawałczewska

RCEE w Płocku

1. Budzenie świadomości ekologicznej społeczeństwa jako składnik budowania świadomości obywatelskiej:

- edukacja ekologiczna jako składowa część rozwoju zrównoważonego wg definicji POŚ, kształtująca całościowy obszar relacji pomiędzy społeczeństwem, gospodarką i przyrodą, ukazująca zależność człowieka od środowiska, ucząca odpowiedzialności człowieka za zmiany dokonane w środowisku naturalnym, uwzględniająca środowisko naturalne w stopniu

2. Początki edukacji ekologicznej na Ziemi Płockiej (do przemian w 1989r.)

- lata 70. XX wieku – bardzo zanieczyszczone wody Wisły, Brzeźnicy, fatalna jakość wody do picia w Płocku, zanieczyszczona woda w studniach przydomowych na wsiach i części Płocka (brak ujęć wód podziemnych, stacji uzdatniania wody, sieci wodociągowych), zanieczyszczone powietrze w Płocku i okolicy, olbrzymie masy odpadów, w tym niebezpiecznych (w każdej niemal gminie „wysypisko śmieci”) – taki obraz stanu środowiska naturalnego budził obawy społeczeństwa o zdrowie ludzi,
- badania stanu środowiska i dyskusja o nim (powstały: komisja ds. ochrony środowiska WRN, wydział ds. środowiska w Urzędzie Wojewódzkim, prowadzono prace badawcze Politechniki Warszawskiej, TNP, Akademii Medycznej w Warszawie, WAM w Łodzi, Uniwersytetu Warszawskiego, SGGW).

- liczne, alarmujące artykuły w płockiej prasie (wydawnictwa informujące o bardzo złym stanie środowiska naturalnego),
- duża aktywność ludzi ze środowiska naukowego, lekarskiego,
- raporty o stanie środowiska naturalnego i programy działań na rzecz ograniczenia emisji zanieczyszczeń,
- społeczeństwo zainteresowane ekologią, organizowane są konferencje, sympozja, szkolenia, olimpiady wiedzy ekologicznej (Urząd Wojewódzki, TNP, LOP, Politechnika Warszawska Filia w Płocku, MOG w Murzynowie – aktywność prof. A. Bukowskiego, doc. B. Krzysztofika, dr W. Lenarta, dr Garleja).

3. Płockie wyzwania edukacji ekologicznej (od 1989r):

- powstały programy ochrony środowiska uwzględniające zasady zrównoważonego rozwoju (Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego, Starostwa w Płocku we współpracy z uczelniami, TNP, organizacjami pozarządowymi),
- powołano Płocki Ośrodek Edukacji Ekologicznej (1993r. z inicjatywy Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Płocku i społeczników płockich), przekształcony w Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Płocku (1996r. jako POE),
- powołano WK ds. ocen oddziaływania na środowisko – ciało społeczno - opiniotwórcze Wojewody Płockiego (1992r.) uspołeczniające dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku,
- aktywna praca WKOP w zakresie ochrony przyrody,
- systematyczne spotkania Wojewodów, dyrektora Wydziału z parlamentarzystami Ziemi Płockiej, Komisją Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego),

- konferencje, seminaria, sympozja dla administracji samorządowej, nauczycieli, przedstawicieli firm uwzględniające problemy ekologiczne Ziemi Płockiej, Polski i globalne wyzwania ekologiczne,
- media o ochronie środowiska, co tydzień audycje o zasięgu ogólnopolskim,
- kształcenie radych gmin, powiatów, urzędników administracji publicznej w zakresie wdrażania i egzekucji zasad zrównoważonego rozwoju i ciągle zmieniającego się prawa ekologicznego (od 1990r. - zmieniły się wszystkie regulacje prawa ekologicznego, Kodeks Postępowania Administracyjnego, ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, o dostępie społeczeństwa do informacji o środowisku),
- kształcenie przedstawicieli firm w zakresie stosowanego prawa ekologicznego, wdrażania norm systemu zarządzania środowiskowego (RCEE, ale i w zakładzie Petrochemia SA)
- kształcenie nauczycieli, organizacji społecznych, w zakresie prowadzenia aktywnych form edukacji dzieci, młodzieży, rodziców (program „Krąg”),

- współpraca organizacji pozarządowych,
- współpraca Urzędu Wojewódzkiego z Politechniką Warszawską w Warszawie Filia w Płocku, Uniwersytetem Warszawskim, Szkołą Wyższą im. Pawła Włodkowica, Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego, Uniwersytetami w Łodzi, Toruniu, Akademią Górniczo - Hutniczą, nie tylko prace badawcze - lata 90
- stosowanie aktywnych form edukacji ekologicznej:
 - ❖ konkursy,
 - ❖ prezentacje najnowszych technologii spełniających wymogi BAT (oczyszczanie ścieków, odnawialne źródła energii, urządzenia ograniczające hałas, przetwarzające odpady),
 - ❖ kampanie edukacyjne z okazji Międzynarodowego Dnia Ziemi, Światowego Dnia Ochrony Środowiska, Sprzątania Świata,
 - ❖ warsztaty terenowe (dla uczniów, dorosłych),
 - ❖ wizyty studyjne (odnawialne źródła energii, działania na rzecz zrównoważonego rozwoju),
 - ❖ aktywne formy ochrony przyrody,
 - ❖ negocjacje z Petrochemią SA i innymi firmami w zakresie dostosowania działalności do standardów ekologicznych.

- powstanie Zielonej Szkoły w Sendeniu i wyposażenie 3 szkół (w Płocku, Kutnie, Żychlinie) w sprzęt audiowizualny, materiały edukacyjne - lata 90,
- ścieżki edukacyjne dla prowadzenia edukacji terenowej na obszarach cennych przyrodniczo,
- wydawanie materiałów edukacyjnych: poradników, kalendarzy, albumów, informatorów,
- powszechna edukacja o przyrodzie i ochronie środowiska, w tym: potęcz
 - strona internetowa,
 - prasa, radio

4. Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Płocku na rzecz edukacji ekologicznej:

Cele:

- wyższy stan świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- ochrona środowiska naturalnego i zrównoważony rozwój miast i wsi,
- wykształcenie nawyków wśród pracowników, firm, gmin i instytucji instalowania urządzeń ochrony środowiska, stosowania BAT, systemów zarządzania środowiskowego,
- wspieranie administracji publicznej we wdrażaniu i egzekucji prawa

- Adresaci:

- dzieci, młodzież, nauczyciele,
- przyrodnicy,
- administracja publiczna, radni, sołtysi,
- prowadzący działalność gospodarczą,
- organizacje społeczne, ogół społeczeństwa.

- Formy działalności:

- konferencje, szkolenia, seminaria, warsztaty, konkursy, plenery,
- inicjowanie budowy urządzeń ochrony środowiska, ścieżek edukacyjnych, zielonych szkół,
- czynna ochrona przyrody,
- wydawanie materiałów edukacyjnych,
- badanie poziomu świadomości ekologicznej,
- prowadzenie biblioteki ekologicznej.

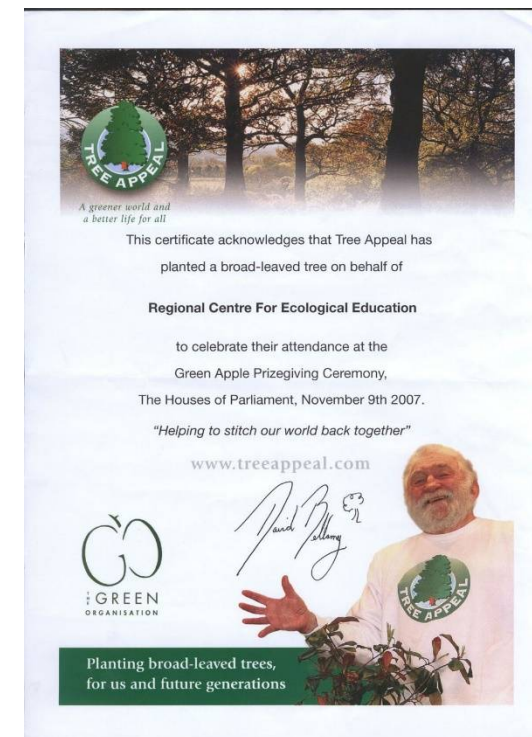
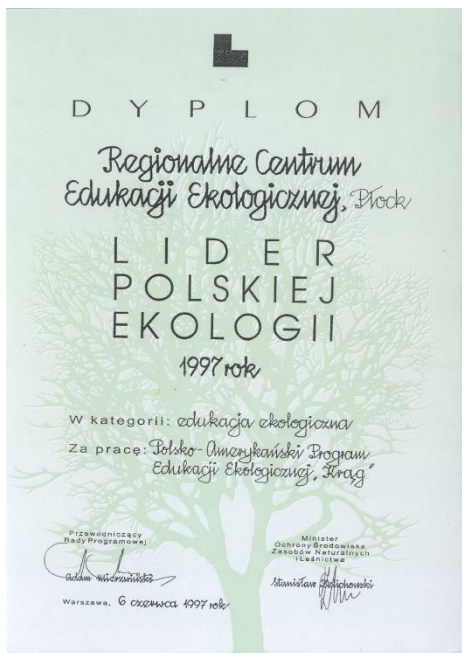

- Realizowane programy (niektóre):

- Polsko - amerykański program edukacji ekologicznej „Krań”, „My dla Ziemi i dla regionu”,
- Sięgnij po słońce - wykorzystanie energii odnawialnej metodą „zrób to sam”,
- Region płocki, Kujaw i Ziemi Kutnowskiej - regionem świadomych ekologicznie,
- Czysta Wisła i rzeki Przymorza,
- Rozwój instytucjonalny i wzmocnienie organizacji pozarządowych,
- **Człowiek - energia - środowisko. Zrównoważona przyszłość Mazowsza, Kujaw i Ziemi Łódzkiej,**
- Płocka akademie ekologii dla zrównoważonej przyszłości Mazowsza, Kujaw i Ziemi Łódzkiej,
- **Mówimy NIE bezmyślnym zakupom, budujemy społeczeństwo recyklingu,**
- **Obszary Natura 2000 naszą szansą,**
- **Blżej śmieci - dalej od nieporządku,**
- Działaj Lokalnie,
- warsztaty, seminaria dla przedszkoli, szkół, ich dyrektorów, nauczycieli,
- kampanie edukacyjne, konkursy (z okazji Międzynarodowego Dnia Ziemi, Sprzątanie Świata), wystawy prac konkursowych,
- organizacja Zielonej Szkoły w Sendeniu, ścieżek przyrodniczych, edukacyjnych, rowerowych,
- szkolenia dla administracji publicznej, firm, instytucji w zakresie wdrażania i egzekucji prawa ekologicznego, przygotowania programów ochrony środowiska, właściwego gospodarowania odpadami, ochrony poszczególnych komponentów środowiska, procedur ooś, prognozy i raporty o oddziaływaniu na środowisko,
- prowadzenie biblioteki ekologicznej, troska o jej zasoby,
- wydawnictwa własne: poradniki ekologiczne, kalendarze edukacyjne, albumy, scenariusze zajęć edukacji ekologicznej,
- czynna ochrona ohara, rekultywacja jezior.

- Współpracujemy z wieloma organizacjami społecznymi, Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, WIOŚ, powiatami, gminami, uczelniami, firmami.

- Zdobyliśmy największe prestiżowe nagrody w kraju i Anglii za prowadzone działania edukacyjne, pokazując w swoich działaniach, jak znaleźć harmonię między aspektami: społecznymi, przyrodniczymi, gospodarczymi w każdym ludzkim działaniu – dziś i w przyszłości.

- Efektem naszych działań są:

- grupy liderów środowiskowych w lokalnych społecznościach,
- zrealizowane przedsięwzięcia służące przyrodzie i lokalnym społecznościom,
- przyjęte i realizowane przez gminy, powiaty programy ochrony środowiska, systemy gospodarki odpadami,
- ścieżki przyrodnicze,
- czystsze środowisko,
- mądrzejsi ludzie, wrażliwi na problemy środowiskowe,

Partnerzy finansowi

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej w ramach rządowego programu FIO,
- wielkiemu zaangażowaniu naszych trenerów i wolontariuszy

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Warszawie

FIO

FUNDUSZ INICJATYW
obywatelskich

- Inne organizacje ekologiczne na rzecz edukacji ekologicznej:

- Działalność na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej na Ziemi Płockiej prowadzą także:
 - ✓ najstarsza w Polsce: Liga Ochrony Przyrody (realizująca głównie projekty dotyczące ochrony przyrody, znana z organizowanych od lat olimpiad wiedzy ekologicznej, a w regionie płockim Powszechnego Uniwersytetu Wiedzy Ekologicznej),
 - Komenda Chorągwi Mazowieckiej ZHP organizująca wiosenne rajdy Wisła, obozy harcerskie promujące rozwój przyjaznego środowisku wypoczynku i turystyki połączonych z działaniami na rzecz ich ochrony,
 - Fundacja Fundusz Lokalny Ziemi Płockiej „Młodzi Razem” i Stowarzyszenie Ekologiczno - Kulturalne „Ziarno” w Grzybowie, aktywizujące społeczności lokalne do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju.

6. Edukacja ekologiczna w szkołach

- dyrektorzy, nauczyciele, uczniowie – uczestnikami projektów edukacyjnych RCEE w Płocku i ZO LOP, ZGRP;
- własne pomysły edukacyjne szkół – Gimnazjum Nr 6 w Płocku,
- szkoły – liderami zrównoważonego rozwoju.

7. Media a kształcenie ekologiczne społeczeństwa.

8. Podsumowanie

- w dalszym ciągu potrzebna jest edukacja ekologiczna społeczeństwa uwzględniająca wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju (mimo pokonania wielu zagrożeń środowiska - mniejsze emisje zanieczyszczeń, porządkowanie gospodarki odpadami,
- istniejąca sytuacja społeczna, gospodarcza i ekologiczna wyznacza priorytety edukacyjne. Są nimi:
 - ✓ wyzwania globalne (zmiany klimatu, kurczenie się różnorodności biologicznej, zagrożenia dla bilansu wodnego),
 - ✓ lokalne uwarunkowania (gospodarka odpadami, hałas, udział społeczeństwa w sprawach ochrony środowiska w postępowaniu w sprawach ocen oddziaływania na środowisko,
- potrzeba większego zainteresowania problemem podnoszenia świadomości ekologicznej, administracji publicznej, instytucji dysponujących środkami finansowymi, firm.
- potrzebna pomoc finansowa.